ארגון עובדי המים
Israel Water Works Association

19.7.2020

<u>הבהרות בנושא "הצעת מחליטים סמכויות שר משאבי המים במשק המים "</u>

בימים הקרובים אמורה ממשלת ישראל לדון בתקציב המדינה. תקציב המדינה כולל בתוכו הצעות לשינויים במסגרת חוק ההסדרים. ההצעות אלו, בדומה להצעות נוספות, מנוסחות תחת הכותרת "הצעת מחליטים".
במסגרת חוק ההסדרים הנוכחי, הוגשו שתי הצעות מחליטים שכותרתן "הצעת מחליטים - סמכויות שר משאבי המים במשק המים" ו"צמצום מספר הגופים הפועלים במסגרת משק המים". הצעות אלו מהותן שינוי דרמטי במבנה ותפקוד משק המים, שינוי שיתכן וכל אזרח יחוש בו בעתיד הקרוב. (הצעות המחליטים מצורפות).

עיקרי הצעות המחליטים ומשמעותן:

א. <u>רקע</u>

1. עד תאריך 1.1.2007 משק המים נסמך על תקציב המדינה או העיריה.
2. משמעות הדבר היא שעלות אספקת המים (תעריף המים) ופיתוח משק המים, היו באחריות הכנסת (ועדות הכספים, הכלכלה ועוד). תקציבי משק המים והביוב בעיריות נכללו בתקציב העיריה וההכנסות ממשק המים והביוב (היטלים, אגרות, קנסות ועוד) נשארו בידי העיריות.
3. תחילת השינוי המבני של משק המים החל ב- 1.2001 עם כניסת חוק תאגידי המים והביוב לתוקפו. בעקרונות החוק נקבע שמשק המים יתנתק מתקציב המדינה, כך שיפעל כמשק מים סגור (משק תעריפי) בניהול רשות סטטוטורית (רשות המים) ומשק המים והביוב בערים יוצא מאחריות העיריות אל תאגידי המים וביוב.
4. בתאריך 9.8.2005 התקבלה החלטת ממשלה מספר 4101 על הקמת רשות המים (במקום נציבות המים), החלטת ממשלה זו נכללה בחוק ההסדרים לשנת 2006. בתאריך 1.1.2007 נכנסו לתוקף הכללים שאפשרו את הפיכת נציבות המים בעת ההיא, לרשות מים עצמאית בהיבטים הבאים: אחריות כוללת על משק המים, כולל ניהולו המקצועי, אחריות לפיתוחו, ניהולו כמשק סגור (תעריפי), קביעת תעריפי המים והביוב על פי עקרון משק המים הסגור ומעל הכל ניתוקו של משק המים מהעולם הפוליטי והשפעותיו.
5. באופן מעשי הוגשו שתי הצעות מחליטים שלכאורה הנן נפרדות: שינוי מעמדה של רשות המים ובדיקת ההחלטה על צמצום מספר תאגידי המים, על פי החלטת מועצת רשות המים ואישור הממשלה. לא כך הם פני הדברים.
6. לאור כל הדברים לעיל, ובעיקר האמירה על ניתוק משק המים מהתחום הפוליטי, מומלץ לקרוא טוב את הצעות המחליטים לקביעת סמכותו של שר המים שאמורה להיכלל בחוק ההסדרים הקרוב.

ארגון עובדי המים | ייעוץ, תכנון וטיפול במערכות מים וסביבה
קיבוץ אייל ד.נ שרון תיכון מיקוד 45840 | טלפון: 09-7903444 | פקס: 09-7903440
שתף בפייסבוק | www.iwwa.co.il | Mail: iwwa@iwwa.co.il

ב. הצעות מחליטים והבהרתן

1. הגשת שתי הצעות המחליטים צריכה להבחן ויש להבין את משמעותן של ההצעות על רקע מהלכים פוליטיים של בעלי ענין, הון ובעלי יכולת השפעה פוליטית.
2. ארבעה גורמים בעלי השפעה פוליטית חוברים במהלכים אלו:

א. היבט פוליטי - אובדן הכוח של שרי הממשלה (אנרגיה/מים ואוצר) על שנעשה במשק המים על ידי מתן עצמאות לכך בידי מועצת רשות המים ורשות המים עצמה שהנם גופים מקצועיים. אובדן כוח זה הנו לצנינים בעיני הגורמים הפוליטיים, בעיקר לשרי המים והאוצר, ויש לשנות מצב קיים. דוגמא לכך ניתן לראות במה שנעשה במקרה הרשות לחשמל על רקע מתווה הגז.

ב. בעלי ההון - בעיקר בכל הקשור להפקת מים באמצעות מתקני התפלת מי ים. מתן סמכויות בידי רשות המים מעבר להיבט המקצועי (שיישאר גם לעתיד כגורם מייעץ), מהווה מכשול מול היכולת לדון מול הדרג הממשלתי/פוליטי ישירות.

ג. חברת מקורות - חברת מקורות עברה לאחרונה שינויים ארגוניים מרחיקי לכת. שינויים אלו באו בעקבות ארבעה אירועים: 1. צבר של מספר רב של שנות בצורת וחשש להספקת מים. 2. כשלון בהקמת ותפעול מתקן ההתפלה באשדוד על ידי חברת הבת מקורות ייזום. 3. חובה להתייעלות בכוח אדם ובביצוע פרויקטים. 4. שינוי מבנה גיוס הון במסגרת הבורסאית. לצורך ביצור מעמדה של מקורות במשק המים, ובעיקר בתחום ההולכה, פועלת מקורות בשלושה מסלולים:

1. הקטנת הרגולציה של רשות המים עד כדי ביטולה (פרט לקביעת התעריף).
2. חיסול הפעילות הפרטית בתחום ההפקה, ההולכה והאספקה של קווים ראשיים ובין אזוריים (לא כולל ההתפלה) ובראשן אגודות המים החקלאיות.
3. הפעלת מנופים פוליטיים חיצוניים למשק המים.

ד. מרכז השלטון המקומי- מרכז השלטון המקומי שהנו הגוף המרכז את כל העיריות בארץ, הוא גוף פוליטי רב עוצמה. צמצום הרגולציה של רשות המים והעברת סמכויותיה לגורם פוליטי, עשויים לסייע לעיריות ביחסים עם תאגידי המים.

3. מסקנות "הצעות המחליטים" לאור כל האמור:

א. ריקון סמכויות רשות המים והעברתם למשרד המים, פרט לקביעת התעריפים (בהמשך).

ב. הפיכת רשות המים לגוף מייעץ בלבד וללא סמכויות לניהול, רגולציה ופיתוח משק המים. תוך הדרתה מליבת משק המים- הכנת תוכניות אב ארוכות הטווח כולל יעדי התפלת המים.

ג. הוצאת האחריות והסמכות על משק המים לשעת חירום, כולל האחריות על תחום הסייבר, מרשות המים, והעברתם לשר המים ולגופי ביצוע אחרים.

ד. תעריף- השארת קביעת התעריף בידי רשות המים, היא לעג לרש.

פיתוח משק מים במתכונת של קבלן ביצוע אחד עם רגולציה שתהיה רופפת בהכרח, היא מתכון כמעט בטוח לחוסר יעילות ועלויות גבוהות. עלויות אלו יגולגלו על התעריף כך שרשות המים תהיה חותמת גומי לתוצאה ללא יכולת בקרה ובהמשך לכך פגיעה תדמיתית ברשות המים ולא במשרד המים.

עד כאן עיקרי הדברים.
להבהרות נוספות ניתן לפנות לארגון עובדי המים בטלפון 09-7903444.

בברכה,

איתן ישראלי
ארגון עובדי המים

ארגון עובדי המים | ייעוץ, תכנון וטיפול במערכות מים וסביבה
קיבוץ אייל ד.נ שרון תיכון מיקוד 45840 | טלפון: 09-7903444 | פקס: 09-7903440
שתף בפייסבוק | www.iwwa.co.il | Mail: iwwa@iwwa.co.il